

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV NAVRHOVÁNÍ

DEPARTMENT OF DESIGN

RES PUBLICA: ANNEXION / BRNO – ŘÍMSKÉ NÁMĚSTÍ

RES PUBLICA: ANNEXION / BRNO – ŘÍMSKÉ NÁMĚSTÍ (ROMAN'S SQUARE)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Jakub Hanžl

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Vítězslav Nový

BRNO 2018

Zadání diplomové práce

Číslo práce: FA-DIP0049/2017
Ústav: Ústav navrhování
Student: **Bc. Jakub Hanžl**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura
Vedoucí práce: **Ing. arch. Vítězslav Nový**
Akademický rok: 2017/18

Název diplomové práce:

Res Publica: ANNEXION / Brno – Římské náměstí

Zadání diplomové práce:

Historické jádro Brna, ohraničené městským Ringem, je živý a neklidný organismus. Ačkoli není takřka vůbec zatížen dopravou, je kulturním a obchodním těžištěm města.

Římské náměstí je v rámci tohoto centra jednou z posledních rozvojových oblastí. Historicky se zde nacházelo židovské ghetto se synagogou a v průběhu dalšího vývoje zde vzniklo místo se specifickým géníem loci. Různá měřítka jednotlivých staveb, které spolu těsně sousedí, vytváří situaci, která se už dnes v centru neopakuje a bylo by vhodné jí v místě zachovat. Stavění v rostlém centru města je v dnešní době, vzhledem k sešňěrování normami z hlediska hygieny nebo parkování, prakticky nemožné a žádá si jiný přístup než stavění na „zelené louce“. I to je jeden z důvodů, proč je v současnosti toto místo v zanedbaném stavu a mimo centrum dění ve městě. Úkolem práce tedy je tento stav změnit a z Římského náměstí vytvořit živou část městského centra.

Cílem práce je analyzovat současné územně plánovací podklady města Brna pro danou lokalitu, porovnat je s jinými předpisy (PSP – IPR Praha) a také s přístupem ke stavění v centrech měst v zahraničí. Na základě této analýzy pak vznikne regulační plán, podle kterého se bude řídit následný návrh staveb v rámci diplomního projektu, kdy diplomant v lokalitě Římského náměstí navrhne soubor nových objektů (vybraný objekt – objekty pak zpracuje detailně).

Při práci diplomant také využije veškerých podkladů a materiálů, které získal nebo sám zpracoval v průběhu předchozí práce v rámci modulu Res Publica.

Rozsah grafických prací:

Teoretická východiska:

Analytická část posuzující historii, stávající stav a charakter území. Porovnání přístupů k stavbě v historickém kontextu v Česku a v zahraničí. Strategie / koncept

Dokumentace návrhu:

Průvodní zpráva ve formátu A4 na výšku. Rozsah zprávy bude minimálně 5 normostran. Dokumentace

vývoje návrhu a konceptu. Situace širších vztahů v měřítku 1:1000 - 1:5000, dokumentující vztah mezi stávající strukturou území a navrženou strukturou zástavby a napojení na organismus města
Situace v měřítku 1:200 - 1:500, dokumentující materialitu veřejných prostranství a jejich charakter
Půdorysy, řezy a pohledy v měřítku 1:200 - 1:500, dokumentující nově navržené stavby
Prostorové vyobrazení (axonometrie/perspektiva) dokumentující nově navrženou strukturu staveb
Vybraný objekt:
Situace v měřítku 1:200; Půdorysy, řezy a pohledy v měřítku 1:100 - 1:200, dokumentující provozně dispoziční řešení a povahu navrhovaného objektu včetně konstrukcí, založení apod.
Perspektivní zobrazení exteriéru a interiéru; Charakteristický architektonický detail stavby, interiéru nebo konstrukce (tj. konstrukční schéma nově navržených objektů a řez fasádou vybraného objektu) v měřítku 1:20 - 1:10. ; Model v měřítku 1:200 - 1:500, zpracovaný včetně blízkého okolí.

Seznam odborné literatury:

KROUPA, Jiří, 2016. Dějiny Brna 7: Uměleckohistorické památky, historické jádro. 1. Brno: Archiv města Brna. ISBN 978-80-86736-46-4.

Josef Kunzfeld: Fotograf a muzeum / fotograf a město, 2011. 1. Brno: Moravská galerie v Brně. ISBN 978-80-7027-232-9.

JOCHER, Thomas a Sigrid LOCH, 2012. Raumpilot: Grundlagen. 1. Stuttgart + Zürich: Wüstenrot Stiftung. ISBN 978-3-7828-1551-2.

NEUFERT, Ernst, 2000. Navrhování staveb. 2. Consultinvest. ISBN 8090148662.

Studies in Tectonic Culture: The Poethics of Construction in Nineteenth and Twentieth Century Architecture, 1995. Massachusetts Institute of Technology. ISBN 978-0-262-06173-5.

KOLEČEK, Ivan, 2010. Vrstvy Stratigraphie. 1. Řevnice: Arbor vitae. ISBN 978-80-87164-32-7.

GEHL, Jan, Karel BLAŽEK a Bronislava BLAŽKOVÁ, SEDLÁK, Robert, ed., 2012. Města pro lidi. 1. Brno: Partnerství. ISBN 978-80-260-2080-6.

NORBERG-SCHULZ, Christian, Petr KRATOCHVÍL a Petr HALÍK, 2010. Genius loci. 2. Dokořán. ISBN 978-80-7363-303-5.

PALLASMAA, Juhani, 2012. Myslící ruka: Existenciální a ztělesněná moudrost v architektuře. 1. Zlín: ARCHA. ISBN 978-80-87545-09-6.

Metodika pro zpracování regulačních plánů 2015 - Brno

Zákon o územním plánování a stavebním řádu - 183/2006 Sb.

Vyhláška č. 501/2006 Sb, o obecných požadavcích na využívání území

Pražské územní a stavební standardy - řešerše zahraničních systémů. IPR 2012

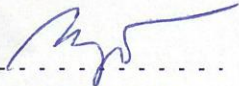
Termín zadání diplomové práce: 19. 2. 2018

Termín odevzdání diplomové práce: 14. 5. 2018

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Bc. Jakub Hanžl
student(ka)

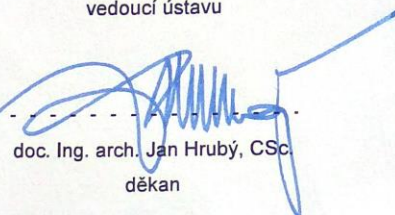

Ing. arch. Vítězslav Nový
vedoucí práce

doc. Ing. arch. Josef Kiszka
vedoucí ústavu

V Brně, dne 19. 2. 2018

doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
děkan

Popis lokality

Řešení území Římského náměstí se nachází v nejužším centru Brna, obeháno ulicemi Josefskou a Jezuitskou. Svým unikátním měřítkem i polohou dotváří soubor veřejných prostranství v centru města.

V místě, kde se od 13. stol. nacházela židovská osada, vzniklo náměstí zvané Židovský plácek. Když roku 1454 král Ladislav Pohrobek dal vyhnat židy ze všech královských měst, osada zanikla a přilehlá synagoga byla přestavěna na kostel sv. Máří Magdaleny, ten byl ovšem stržen a později v 17. stol. byl na jižní straně postaven nový františkánský klášter společně s kostelem sv. Máří Magdaleny. Vzniklému nepravidelnému prostoru mezi klášterem a přilehlou zástavbou se začalo říkat náměstí „Římské“ a toto označení, které není zaneseno v oficiálních mapách Brna, se udrželo dodnes. Tehdy bylo náměstí přibližně poloviční a svou současnou podobu dostalo až po velké asanaci Brna z přelomu 19. a 20. stol., kdy z náměstí zmizela velká část původních staveb.

To, co tvoří silné stránky toho prostoru, jsou zároveň i jeho největší úskalí. Náměstí, do kterého ústí úzká ulice Jezuitská a Josefská s několika dalšími drobnými průchody, vytváří tak intimní neopakovatelný prostor v samotném centru, že i přes jeho výhodnou polohu o něm málokterý návštěvník města ví.

Úvod

Diplomová práce navazuje před-diplomní projekt „Římské náměstí“ ze zimního semestru 2017/2018. Obsahem práce byla analýza stávajícího stavu náměstí a se stanovením podmínek dalšího využití území. Práce se neomezila pouze na analytickou výpověď o současné podobě území, ale předkládá kritický názor k legislativnímu a metodickému rámci tvorby územně plánovací dokumentace. Výsledkem se stal regulační plán nahrazující plán současný, jehož předobrazem se stal územní plán města Vídně. Ten pracuje s nástroji, které reflektují paradigmaty současného urbanismu. Za využití minimálního počtu regulací, nastavuje jasná pravidla pro vytvoření místa a umístění objektů v návaznosti na charakter stávající zástavby, při zachování možnosti individuálního přístupu k naplnění návrhových ploch v rámci vymezených pravidel. Navržený regulační plán využívá těchto nástrojů při využití pojmů, tak jak je definuje česká legislativa a funkčnost těchto nástrojů byla v průběhu přípravy plánu prověřována řadou hmotových modelů.

Nový regulační plán se tak v rámci diplomové práce společně s poznatky nabytými při zpracování před-diplomního projektu stal podkladem pro vytvoření návrhu na řešení Římského náměstí a nově umísťovaných staveb.

Urbanistické řešení

Záměrem návrhu bylo zejména navázat důstojně na měřítko okolní zástavby a navrženými objekty scelit současný prostor náměstí a definovat prostorové vztahy jednotlivých částí náměstí. Posílit *genia loci* Římského náměstí, ojedinělou směs měřítek, intimity a pitoresknosti současného stavu. Právě definování vztahů veřejný/skrývaný a hra měřítek se staly těžištěm nového návrhu. Na severní straně se současné náměstí pozvolna vlévá do vnitrobloku, který slouží jako parkoviště okolním domům, a na protilehlém rohu jakoby mimoděk ústí kolem štítové stěny domu průchod z ulice Orlí skrze Dům u Kamenné panny. Proto byla první z navržených staveb na severní straně náměstí navržena tak, aby navázala na štítovou stěnu přilehlého domu a vytvořila na jedné straně průchod k Domu u Kamenné panny a na straně druhé definovala prostup do prostoru nově navržené zahrady. Snaha o zachování měřítka vedla k rozdělení navržené stavby do dvou hmot. Předstupující věže v rohu náměstí interpretující průchod a čtyřpodlažní horizontální hmoty s parterem služeb definující úzký prostup do zahrady za domem.

Navržená otevřená zahrada je protipólem k veřejnému náměstí a je také místem umístění stavby druhé, která vyplňuje proluku původního vnitrobloku. Tato čtyřpodlažní obytná budova drobného měřítka komunikuje skrze parter s kavárnou s přiléhající zahradou a vytváří tak ojedinělý intimní prostor v samotném centru města.

Architektonické řešení

První z navržených objektů je složený ze dvou hmot. Osmipodlažní vertikální hmota navazuje na štítovou stěnu přilehlé budovy a svým předstoupením definuje vstup do průchodu v přízemí, v ostatních patrech věže jsou umístěné větší byty s výhledem na náměstí a ve vyšších patrech na panoramata města. Druhá hmota je čtyřpodlažní a komunikuje s náměstím skrze živé funkce v parteru, kterými jsou bar a bistro s otevřenou kuchyní. Ve zbylých třech podlažích jsou umístěny byty orientované do prostoru náměstí. Vzhledem k absenci parkovacích míst v místě objektů kvůli omezenému přístupu aut do prostoru náměstí byly do obou domů umísťovány ve značné míře malé byty cílené na mladé lidi a studenty bez přepokládané potřeby automobilu. Na západní straně pak stavba vytváří průchod do prostoru otevřené zahrady za domem, kde se nachází druhý navržený objekt. Výběr materiálů teraca, omítky a kamene podtrhuje atmosféru Římského náměstí a navazuje na své historické okolí. Velké plochy fasád využívají zalomení jako prostředku ke zmenšení měřítka stavby a definování prostoru kolem sebe. Stejně tak klasické tvarosloví komunikuje s historickou zástavbou a je ideovým odkazem na sklepy františkánského kláštera na Římském náměstí, které jsou gotickou památkou a více než třicet let čekají na svou nedokončenou rekonstrukci. Výšky obou navržených hmot vycházejí z výšek přilehlých budov a plochy náměstí. Druhý objekt se nachází v nově navrženém prostoru otevřené zahrady a vyplňuje proluku v původním vnitrobloku, jde o čtyřpodlažní stavbu s provětrávanou fasádou z lícových cihel s kamennými parapety. V parteru domu je umístěna kavárna s výhledem do zahrady stíněná markýzami.

Dopravní řešení

Nové řešení počítá s omezením vjezdu vozidel do prostoru náměstí. Vzhledem k poloze návrhu přímo v historickém centru a návaznosti na metodiku výpočtu parkovacích míst dle před-diplomního projektu, jsou potřebná parkovací stání nahrazeny v dostupné vzdálenosti v objektu na ulici Josefské. Mezi strategickými projekty města Brna jsou také plánované podzemní parkování v těsné blízkosti na okružní třídě.

Technické řešení

Nosná konstrukce prvního objektu je navržena jako kombinovaný skelet s nosnými stěnami a ztužujícími jádry. Je založena na základových pásech a v místě nosných sloupů podepřena pilotami. Stropy jsou tvořeny železobetonovými deskami se ztužujícími věnci. Obě stavby byly v této fázi projektu navrženy jako nepodsklepené s minimálními zásahy o do terénu vzhledem k historicky cenným sklepům kláštera i okolních staveb, tak aby nedošlo k jejich ohrožení. Tak aby se dosáhlo otevřeného prostoru v parteru prvního objektu je stopní železobetonová desky osazena skrytými průvlaky, stěny vyšších pater pak fungují jako nosníky vnesené obvodovým pláštěm a nosnými stěnami v přízemí. Prostor bistra s otevřenou kuchyní je odvětrán skrze šachtu umístěnou u jádra domu směrem na střechu.

Střechy obou objektů jsou navrženy jako extenzivní zelené pro zabzdění a zadržování dešťové vody, která je vpouštěna skrze vnitřní vpusti střech do kanalizace.

Nosná konstrukce druhého objektu je navržena jako železobetonová stěnová. Čelní fasáda je zateplena minerální izolací, části obvodových stěn, které přesahují okolní stavby jsou vyzděné tepelně izolačními tvárnicemi. Stínění zajišťují venkovní rolety a markýzy nad přízemím.

Budova A

typ bytu	1.NP	2.NP	3.NP	4.NP	5.NP	6.NP	7.NP	8.NP
1+kk	0	3	3	2	0	0	0	0
2+kk	0	1	1	2	0	0	0	0
3+kk	0	0	0	0	0	0	0	1
4+kk	0	1	1	1	1	1	1	0
		5	5	5	1	1	1	1

Podlaží	1.NP	2.NP	3.NP	4.NP	5.NP	6.NP	7.NP	8.NP	
HPP m²	362,4	423,6	423	380	134	134	134	134	2125
Obest. prostor m³	1734,8	1319	1319	1220,5	432,7	437	437	571,5	7471,5
CPP m²	283	313,5	313,5	285,5	98,2	98,2	98,8	100,5	1591,2
parcelsa m²									515
IPP									3,9

Budova B

typ bytu	1.NP	2.NP	3.NP	4.NP
1+kk	0	1	1	1
2+kk	0	1	1	1
	0	2	2	2

Podlaží	HPP m ²	Obest. prostor m ³	CPP m ²
1.NP	142,3	683	108,2
2.NP	142,3	455,3	94,5
3.NP	142,3	455,3	94,5
4.NP	142,3	455,3	94,5
	569,2	2048,9	391,7
parcelsa m ²			145
IPP			3,98

Zeleň

Náměstí bylo v návrhu zbaveno náletových dřevin a do severozápadního rohu náměstí byl místo nedávno odstraněného javoru javor nový. Jde o *Acer x freemanii*, který se na podzim zabarvuje do sytě červených odstínů. V zahradě pak byla navržena alej *fraxinus angustifolia* raywood. Tedy stromu který je specifický jak svou hladkou stříbřitou kůrou, tak zabarvením, kdy jeho listí na podzim přechází do sytých odstínů oranžové, červené a fialové barvy.

Materiálové řešení

Fasáda prvního objektu je řešená jako provětrávaná s prefabrikovanými profily z teraca a s obkladovým kamenem v parteru budovy, jako obkladový kámen je volen travertin s povrchovou úpravou tónování do medového odstínu béžové barvy a světle béžové pigmentované teraco na zbytku fasády. Dům má hliníková okna, která jsou opatřena venkovními stínícími roletami a povrchovou úpravou v barvě mědi.

Druhý objekt má fasádu z provětrávaného lícového cihelného zdiva s kamennými parapety, venkovní rolety jsou pak obloženy lepenými cihelnými pásky. Budova má hliníková okna s povrchovou úpravou v barvě mědi.